

Brüssel, 30. juuni 2026
(OR. en)

11344/26

ESE 1

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	30. juuni 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 324 final.
Teema:	KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE Kahekümne teine aruanne nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 866/2004 rakendamise ja selle kohaldamisest tuleneva olukorra kohta ajavahemikul 1. jaanuarist 31. detsembrini 2025

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 324 final..

Lisatud: COM(2026) 324 final.

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 30.6.2026
COM(2026) 324 final

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE

Kahekümne teine aruanne nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 866/2004 rakendamise ja selle kohaldamisest tuleneva olukorra kohta ajavahemikul 1. jaanuarist 31. detsembrini 2025

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE

Kahekümne teine aruanne nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 866/2004 rakendamise ja selle kohaldamisest tuleneva olukorra kohta ajavahemikul 1. jaanuarist 31. detsembrini 2025

Nõukogu määrus (EÜ) nr 866/2004 ühinemisakti protokollis 10 artiklis 2 sätestatud korra kohta¹ (edaspidi „eraldusjoone määrus“) jõustus 1. mail 2004. Selles on kindlaks määratud tingimused, mille alusel kohaldatakse liidu õiguse sätteid isikute, kaupade ja teenuste liikumise suhtes üle eraldusjoone, mis eraldab seda Küprose Vabariigi ala, mis ei ole Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli all, sellest alast, mis on tema kontrolli all. Kõnealuste õigusnormide mõjususe tagamiseks on nende kohaldamist laiendatud Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli alt välja jäävate Küprose Vabariigi alade ja Ühendkuningriigi idapoolse suveräänse baasipiirkonna (ESBA) vahelise piirini².

Käesolev aruanne hõlmab ajavahemikku 1. jaanuarist 31. detsembrini 2025.

Komisjon jätkas 2025. aastal määruse rakendamisega seoses konstruktiivset dialoogi Küprose Vabariigi asjaomaste ametiasutustega ja suveräänse baasipiirkonna haldusasutusega. Samuti jätkas ta konstruktiivset dialoogi Küprose Türgi kaubanduskojaga.

1. ISIKUTE ÜLEMINEK ERALDUSJOONEST

1.1. Eraldusjoone ületamine ametlikes piiripunktides

Määrusega on kehtestatud õigusraamistik, mille alusel küproslased, teised ELi kodanikud ja kolmandate riikide kodanikud ametlike piiripunktide kaudu eraldusjoont ületavad. Võrreldes eelmise aastaga suures 2025. aastal Küprose kreeklaste ja Küprose türklaste piiriületuste arv.

Küprose Vabariigi politsei andmetel liikus aruandeperioodil üle eraldusjoone Küprose Vabariigi aladelt, mis on Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli all, Küprose Vabariigi aladele, mis ei ole Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli all, 1 453 135 Küprose kreeklast (aasta varem 1 346 121) ja 833 786 Küprose kreeklastele kuuluvat sõidukit (aasta varem 822 443). Samal ajal liikus vastassuunas 1 983 610 Küprose türklast (aasta varem 1 814 647) ja 748 061 Küprose türklastele kuuluvat sõidukit (aasta varem 705 532)³. Küprose Vabariik teatas, et jaanuarist märtsini esinenud tehniliste probleemide tõttu ei olnud sõidukite ülesõite käsitlevad andmed päris täpsed.

Kasvas ka eraldusjoone ületanud teiste ELi liikmesriikide kodanike ja kolmandate riikide kodanike arv. Aruandeperioodil ületas eraldusjoone mõlemas suunas 2 053 958 ELi liikmesriikide (muu kui Küprose Vabariigi) kodanikku ja kolmandate riikide kodanikku (aasta varem 1 777 946).

Need andmed ei hõlma Küprose põhjaosast ESBA kontrolli all olevate Pergamose ja Strovilia piiripunkti kaudu eraldusjoone ületanud isikute ja sõidukite andmeid. Nende piiripunktide kohta teatas ESBA, et Küprose põhjaossa liikus 594 172 Küprose kreeklast (aasta varem 687 007) ja et registreeriti 385 347 Küprose kreeklastele kuuluvat sõidukit (aasta varem 428 204). Samal

1 ELT L 161, 30.4.2004, lk 128, viimati muudetud nõukogu 15. juuli 2013. aasta määrusega (EL) nr 685/2013 (ELT L 196, 19.7.2013, lk 1).

2 Vt Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise lepingu protokoll Ühendkuningriigi suveräänsete baasipiirkondade kohta Küprosel.

3 Küprose Vabariigi ametiasutused ei registreeri Küprose kreeklaste tagasipöördumist valitsuse kontrolli all olevatele aladele ega Küprose türklaste tagasipöördumist Küprose põhjaossa.

ajal liikus vastassuunas 747 130 Küprose türklaste (aasta varem 708 810) ja registreeriti 405 977 Küprose türklastele kuuluvat sõidukit (aasta varem 378 270). Eraldusjoone mõlemas suunas ületanud teiste ELi liikmesriikide kodanike ja kolmandate riikide kodanike arv oli 963 292.

2025. aastal kasvas Küprose Vabariigi politsei töötajate arv piiripunktides 108 töötajani (2024. aastal 107).

Küprose turgi kogukonna 2025. aastal kogutud andmete põhjal vähenes valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt üle eraldusjoone Küprose põhjaossa liikunud Küprose kreeklaste arv 2 341 029le (aasta varem 2 767 805) ja üle eraldusjoone liikunud Küprose kreeklaste sõidukite arv 1 340 713le (aasta varem 1 579 058). Nende andmete kohaselt kasvas üle eraldusjoone vastassuunas liikunud Küprose türklaste arv 3 152 743ni (aasta varem 2 933 833) ja üle eraldusjoone liikunud Küprose türklaste sõidukite arv 1 395 796ni (aasta varem 1 280 653). Esitatud statistiliste andmete kohaselt liikus 2025. aastal valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt Küprose põhjaossa 1 960 545 ELi liikmesriikide kodanikku (muud kui küproslased) ja kolmandate riikide kodanikku (aasta varem 2 004 017).

Teatati, et kõrgete hindade ja inflatsiooni tõttu Küprose turgi kogukonnas vähenes Küprose kreeklaste huvi ületada eraldusjoont sisseostude tegemiseks ja suurenes Küprose türklaste huvi ületada eraldusjoon vastassuunas.

Teatati jätkuvalt pikkadest järjekordadest Agios Dhometiose piiripunktis. Küprose Vabariigi ametiasutused märkisid, et piiriületuse hõlbustamiseks on inimressursse juurde tekitatud. 2025. aasta detsembris hakati selles piiripunktis Küprose turgi kogukonna abiprogrammi raames rahastatavate töödega radade arvu suurendama.

Küprose Vabariigi ametiasutused ei ole lubanud ELi kodanikke vedavatel Küprose türklaste bussidel siseneda valitsuse kontrolli all olevatele aladele, kui neil ei ole Küprose Vabariigi ametiasutuste väljastatud ja liidu õigustikuga täielikult kooskõlas olevaid dokumente. Küprose Vabariigi ametiasutused on teada andnud, et nad on kehtestanud korra selleks, et lihtsustada Küprose türklaste jaoks tehnoloogilise tõendite ja kutselise autojuhi loa saamise protsessi. Luba antakse tasuta pärast taotluste esitamist (turgi keelde tõlgituna).

Küprose Vabariik peaks jätkuvalt tagama isikute piiriületuse kooskõlas määrusega (EÜ) nr 866/2004.

Jätkuvalt rakendati 14 usaldust suurendavat meetet, millest president Christodoulides teatas 2024. aastal. Eriti oluline oli Agios Dhometiose piiripunkti laiendamine ja töötajate arvu suurendamine piiripunktis.

ÜRO Küprose rahuvalvejõudude (UNFICYP) toetusel jätkati mõlemal pool eraldusjoont kummagi kogukonna usutalitustel osalemise lihtsustamist⁴.

1.2 Eraldusjoone ebaseaduslik ületamine ja varjupaik

Küprose Vabariigi politsei 2025. aastat käsitlevatest andmetest nähtub, et vähenes selliste rändajate arv, kes ebaseaduslikult ületasid eraldusjoone aladelt, mis ei ole Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli all, valitsuse kontrolli all olevatele aladele. 2025. aastal ületas eraldusjoone selles suunas 2 433 ebaseaduslikku rändajat; 2024., 2023. ja 2022. aastal olid need arvud vastavalt 3 319, 6 793 ja 16 627. Hoolimata positiivsest suundumusest on ebaseaduslik ränne üle eraldusjoone endiselt oluline probleem, mis nõuab jätkuvat valvsust.

Komisjon kordab taas, et kuigi eraldusjoone määrusega nähakse ette kõigi eraldusjoont ületavate isikute kontrollimine, peaks ebaseaduslikult piiri ületavatel rändajatel olema juurdepääs mehhanismidele, mis võimaldavad neil soovi korral taotleda rahvusvahelist kaitset.

4 UNFICYPi käsitlev ÜRO peasekretäri 5. jaanuari 2026. aasta aruanne [S/2026/8], punkt 28.

Küprose türgi kogukond märkis, et Küprose põhjaosas jätkatakse pingutusi ebaseadusliku rände tõkestamiseks. 2025. aastal takistati 5 230 isikul⁵ siseneda väljaspool valitsuse kontrolli olevatele Küprose aladele ja riigist saadeti välja 1 754 Küprose põhjaosas kinni peetud isikut⁶.

Kahe kogukonna esindajad kohtusid ÜRO egiidi all tegutsevas kuritegevust ja kriminaalasju käsitlevas tehnilises komitees, mis oli kuritegevuse ja politseiküsimuste alase teabe vahetamise kanaliks. Selle komitee laiendusena kasutasid mõlemad kogukonnad jätkuvalt kahte nn ühist kontaktruumi Nicosias ja Pylas, mis võimaldab vahetada teavet kriminaalasjades⁷.

Küprose Vabariigi politsei sõnul on koostöö Küprose Vabariigi muude asjaomaste valitsusasutuste ja idapoolse suveräänse baasipiirkonna haldusasutusega väga hea.

Idapoolne suveräänne baasipiirkond

2025. aastal vähenes idapoolse suveräänse baasipiirkonna kaudu toimunud ebaseaduslik ränne väljaspool valitsuse kontrolli olevatelt Küprose aladelt. 2025. aastal peeti kinni 33 eraldusjoone ebaseaduslikult ületanud rändajat⁸. Eraldusjoont ei lubatud ületada 4 609 isikul, kellest kõige rohkem (843) olid Iisraeli kodanikud, kellele järgnesid Venemaa kodanikud (735), Ukraina kodanikud (505) ja Türki kodanikud (505). Kooskõlas Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise lepingu Küprosel asuvaid Ühendkuningriigi suveräänseid baasipiirkondi käsitleva protokolliga asjaomaste sätetega ei lubanud idapoolse suveräänse baasipiirkonna ametiasutused eraldusjoont ületada Küprose põhjaosa kaudu saabunud välisriikide kodanikel⁹. Need isikud suunati väljaspool idapoolset suveräänset baasipiirkonda asuvatesse piiripunktidesse, et nad läbiksid Küprose Vabariigi piiriületusnõuete kohase kontrolli.

Suveräänse baasipiirkonna ametnike sõnul on nende koostöö Küprose Vabariigiga väga hea.

Väljaspool piiripunkte tegi suveräänse baasipiirkonna politsei ebaseadusliku rändega võitlemiseks riskihinnangul ja luureandmetel põhinevaid patrullkäike. Neid täiendasid suveräänse baasipiirkonna tollitöötajate ja sõjaväelaste patrullkäigud.

Pergamose külas ja selle lähistel on neli n-ö mitteametlikku piiripunkti, mida kasutavad kohalikud elanikud ja talunikud ning mida on eriti raske kontrollida. Nagu on märgitud eelmistes aruannetes, põhjustavad need mitteametlikud piiripunktid endiselt probleeme ja tuleks leida sobiv lahendus, mis on kooskõla protokolliga artikliga 7. Aruandeperioodil viisid suveräänse baasipiirkonna ametiasutused läbi neid piiripunkte ühendavaid maanteid kasutavate isikute spontaanseid kontrolle.

2. KAUPADE ÜLEMINEK ERALDUSJOONEST

2.1. Kaupade väärtus

Vastavalt eraldusjoone määruse artiklile 4 võib kaupu tuua väljaspool valitsuse kontrolli olevatelt aladelt valitsuse kontrolli all olevatele aladele, kui kaubad vastavad kõnealuses artiklis¹⁰ sätestatud kriteeriumidele ning nendega on kaasas Küprose Türki kaubanduskoja

5 Kodanikud riikide kaupa: Iraan: 753; Pakistan: 732; Iraak: 516; Türki: 485; Somaalia: 322; muud: 2 422

6 Kodanikud riikide kaupa: Türki: 423; Nigeeria: 385; Bangladesh: 198; Süüria: 160; Pakistan: 133; muud: 455.

7 UNFICYPi käsitlev ÜRO peasekretäri 5. jaanuari 2026. aasta aruanne [S/2026/8], punkt 20.

8 Idapoolses suveräänses baasipiirkonnas kinni peetud 33 ebaseaduslikku rändajat taotlesid kõik varjupaika ja nad anti üle Küprose Vabariigi ametiasutustele.

9 Kolmandate riikide (v.a Ühendkuningriigi) kodanikel on lubatud eraldusjoont ületada ainult juhul, kui nad tegelevad

kaitsetegevusega või on sellise tegevusega tegeleja pereliikmed.

10 Kõnealuse artikli 4 lõikes 1 on sätestatud, et kaubad peavad olema täielikult saadud Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli alt välja jäävatelt aladelt või läbinud viimase olulise majanduslikult

väljastatud dokument. Kooskõlas komisjoni määruse (EÜ) nr 1480/2004¹¹ artikliga 8 edastasid Küprose Türgi kaubanduskoda ja Küprose Vabariigi ametiasutused kord kuus andmeid seoses selliste kaupade liigi, koguse ja väärtusega, mille kohta olid väljastatud saatedokumendid.

Küprose Vabariigi esitatud statistiliste andmete kohaselt vähenes tegelikult üle eraldusjoone viidud saatedokumentidega kaupade kaubanduslik koguväärtus 2025. aastal 5,3 % ehk 14 430 669 euronit (aasta varem 15 238 221 eurot).

Vastavalt Küprose Türgi kaubanduskoja statistilistele andmetele oli nende kaupade koguväärtus, millele olid väljastatud saatedokumendid, 15 866 752 eurot (aasta varem 18 222 590 eurot). 2024. aastaga võrreldes kasvas saatedokumentidega kaupade koguväärtus 12,9 %.

Eraldusjoone määrus ei reguleeri kaubavahetust valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt Küprose põhjaossa. Seda soodustatakse siiski majanduslikel põhjustel, kuna see aitab kaasa kahe kogukonna vaheliste suhete ja usalduse loomisele. Küprose Kaubandus- ja Tööstuskoja andmetel suurenes 2025. aastal kaubandus ligikaudu 13,5 % (1 314 705 eurot 2024. aastal 1 491 582 eurole 2025. aastal). Seega moodustas kaupade liikumine valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt Küprose põhjaossa 10,3 % vastassuunalisest kaubavahetusest (2024. aastal 8,6 %).

Küprose türgi kogukonna kaubavahetussüsteem oli üldjoontes jätkuvalt kooskõlas eraldusjoone määrmises sätestatud tingimustega. Lisaks võib enamiku kaupadega kaubelda valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt Küprose põhjaossa ainult siis, kui on väljastatud „importiluba“ ja „käibemaks“ on sisse nõutud, kuigi see on valitsuse kontrolli all olevatel aladel juba sisse nõutud. See süsteem pärsib kahe kogukonna vahelist kaubandust; näiteks aruandeperioodil ei saanud valitsuse kontrolli all olevatelt aladelt valitsuse kontrolli alt välja jäävatele aladele kaubelda seentega.

2.2 Kaubaliigid

2025. aastal oli kaubeldavate toodete laad üldiselt stabiilne ja uusi tooteid juurde ei tulnud. Kõige enam kaubeldi jätkuvalt ehitusmaterjalidega, millele järgnesid mööbel, plasttooted ning jäägid ja jäätmed. Puu- ja köögiviljakaubandus vähenes märkimisväärselt, eelkõige kuna kartulitega kauplemine lõpetati täielikult.

2.3 Rikkumised

Küprose Vabariik juhtis komisjoni tähelepanu kahele aruandeperioodil aset leidnud rikkumisele. 5. veebruaril lükati tagasi kraanikausside saadetus ja 30. mail emulsioonvärvide saadetus. Mõlemad tagasilükkamised olid tingitud ebaõigetest energiamärgistest.

2.4 Kaupade liikumisel esinevad takistused ja raskused

Eraldusjooneülest kaubandust pärsivad jätkuvalt mitmed takistused, mis on praeguse piiratud kaubandusmahu põhjus. Aruandeperioodil vähenes eraldusjooneülene kaubandus peamiselt hinnatõusu tõttu valitsuse kontrolli alt väljas olevatel aladel ja ehitustoodete sektori ettevõtjatele seatud piirangute tõttu. Küprose Vabariigi siseministeerium tugevdas oma turujärelevalvetegevust. Piiratud personalisuutlikkus põhjustas siiski mõningaid viivitusi. See on osa komisjoni jätkuvatest pingutustest, et aidata saavutada eraldusjooneülese kaubanduse täielik potentsiaal.

põhjendatud töötlemise või toimingute selleks seadmetatud ettevõttes Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli alt välja jäävatel aladel.

11 Komisjoni 10. augusti 2004. aasta määrus (EÜ) nr 1480/2004 (ELT L 272, 20.8.2004, lk 3).

Nagu märgiti eelmistes aruannetes,¹² vajab ikka veel lahendamist Küprose türklaste tarbesõidukite liikumine valitsuse kontrolli all olevale alale. Küprose türklaste tarbesõidukid, mis kaaluvad üle 7,5 tonni, võivad praegu eraldusjoone ületada üksnes juhul, kui nende kohta on olemas Küprose Vabariigi poolt välja antud ja liidu õigustikuga täielikult kooskõlas olevad dokumendid. Nagu varasematel aastatel on märgitud, teatasid Küprose Vabariigi ametiasutused komisjonile, et nad on kasutusele võtnud meetmed, millega lihtsustatakse Küprose türklaste jaoks mõningate nõuete täitmist, näiteks tehnõulevaatuse tõendite ja kutselise autojuhi lubade saamise protsessi. Selle küsimuse lahendamine aitaks oluliselt suurendada kaubandusmahtu, sest seeläbi lihtsustuks kaupade vedu. See tugevdaks ka kontakte Küprose ettevõtjate vahel ning aitaks seega suurendada kahe kogukonna vastastikkust usaldust. Komisjon jätkab koostööd Küprose Vabariigi ametiasutuste ja Küprose turgi kogukonnaga, et leida sellele probleemile lahendus.

Aruandeperioodil ei tehtud täiendavaid edusamme mitteloormset päritolu töödeldud toiduainete eraldusjooneülese kaubanduse vallas. Mitteloormse töödeldud toiduga kauplemist ei toimunud. Komisjon ja Küprose Vabariik jätkasid konstruktiivset dialoogi, et võimaldada kauplemist rohkemate mitteloormset päritolu töödeldud toiduainetega. Aruandeperioodil jätkus eraldusjooneülene kauplemine toiduga kokkupuutuvate materjalidega (leiva plastkotid) ning Küprose turgi kaubanduskoja andmetel oli see 2025. aastal enimkaubeldud toodete hulgas kümnes.

Nagu varasematelgi aastatel, teatavad mõned Küprose turgi ettevõtjad endiselt raskustest valitsuse kontrolli all oleval alal asuvate kaupluste varustamisel oma kaupadega ning oma kaupade ja teenuste reklaamimisel valitsuse kontrolli all oleval alal, mis takistab kaubandust. Lisaks osutasid mõlema kogukonna ettevõtjad, et teise kogukonnaga ärisuhete sõlmimisel seistakse silmitsi mitme haldusprobleemiga.

Suutmatust teha ülekandeid valitsuse kontrolli all olevatel aladel asuvate pankade ja Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli alt välja jäävate piirkondade pankade vahel takistas jätkuvalt eraldusjooneülest kaubandust. 2023. aastal saatis Küprose Keskpank kõigile krediitiasutustele ringkirja, milles selgitas, et Küprose türklastel, kellel on Küprose Vabariigi pass või isikutunnistus, on õigus avada põhimaksekonto, tingimusel et kõik muud kliendi tuvastamisega seotud hoolsuskohustused on täidetud. Küprose türklased teatasid siiski jätkuvalt raskustest, kui nad püüdsid avada kontosid kommertspankades, ning väga vähesed Küprose türklased on saanud selliseid kontosid avada. Lisaks ei olnud Küprose turgi ettevõtjatel võimalik avada pangakontosid valitsuse kontrolli all olevatel aladel. Komisjon jätkab koostööd Küprose Vabariigi ametiasutuste ja asjaomaste sidusrühmadega, et leida sellele probleemile lahendus.

Turgi keskpanga kehtestatud piirangud Küprose Vabariigi kommertspankadega koostööd tegevatele Turgi kommertspankadele on takistus, mis muudab selle küsimuse veelgi keerulisemaks.

2.5. Salakaubavedu

Salakaubavedu jätkus, mis osutab sellele, et üle eraldusjoone toimuva ebaseadusliku liikumise kontrollimine on keeruline.

2025. aastal konfiskeeris Küprose Vabariik salakaupu 2 870 korral (aasta varem 3 170 korral), s.o 9,5 % võrra vähem. Eelnevate aastatega võrreldes vähenes loomsete saaduste ja piimatoodete salakaubavedu ning suurenes muude põllumajandustoodete salakaubaveo maht. Vähenes

12 Vt näiteks üheksas, kümnes, üheteistkümnes, kaheteistkümnes, kolmeteistkümnes, neljateistkümnes, viieteistkümnes, kuueteistkümnes, seitsmeteistkümnes, kaheksateistkümnes, üheksateistkümnes, kahekümnes ja kahekümne esimene aastaaruanne nõukogu määruse (EÜ) nr 866/2004 rakendamise ja selle kohaldamisest tuleneva olukorra kohta.

Küprose Vabariigi poolt eraldusjoonel konfiskeeritud sigarettide ja rullimistubaka kogus: konfiskeeriti 721 024 sigaretti ja 198 710 grammi rullimistubakat (aasta varem 727 362 sigaretti ja 235 989 grammi rullimistubakat). Lisaks konfiskeeriti 232 136 elektrooniliste sigarettide täitekapslit ja 267 386 grammi vesipiibutubakat. Vähenes alkoholi salakaubavedu ning intellektuaalomandi õigusi rikkuvate kaupade salakaubavedu vähenes märgatavalt. Konfiskeeritud kaupade hulgas oli ka autosid, kütust, ravimeid ja pestitsiide. Esimese astme kohtus algatati 35 salakaubaveoga seotud kohtuasja. Väikese koguse sigarettide salakaubaveo korral määrati tavaliselt halduskaristus ja kaup konfiskeeriti.

2025. aastal registreerisid idapoolse suveräänse baasipiirkonna ametiasutused salakauba konfiskeerimiste arvu vähenemise piirkonnas; toimus 661 konfiskeerimist (2024. aastal 997).

Puhvertsoonis asuva Pyla küla türklastest elanikkonna traditsioonilise varustamisega (eraldusjoone määruse artikli 4 lõige 10) seoses kontrollisid ja registreerisid baasipiirkonna ametiasutused ehitusmaterjalide, kala, sigarettide jms koguseid.

2.6. Kaubanduse soodustamine

Komisjon otsis jätkuvalt võimalusi eraldusjooneülese kaubanduse elavdamiseks.

Aruandeperioodil jätkas komisjon arutelusid Küprose Vabariigi ametiasutustega. Samuti arutas komisjon Küprose Türgi kaubanduskojaga eraldusjooneülese kaubanduse küsimust.

Komisjon andis Küprose türgi kogukonna põllumajandus- ja piimatootjatele tehnilist ja projektiabi, et võimaldada neil täita Küprose põhjaosas toodetud Halloumi/Hellimi juustu kaitstud päritolunimetuse (KPN) registreerimise nõudeid. Bureau Veritas, mis määrati 2021. aasta septembris kaitstud päritolunimetuse kontrollide läbiviimise eest vastutavaks volitatud asutuseks kogu saarel, jätkas oma kontrollide tegemist. Komisjoni mitteametlik Halloumi/Hellimi tööriühm kohtus 29. jaanuaril, 11. juunil ja 26. septembril 2025. Tööriühma protokoll avaldati aadressil [Eraldusjoone määrus - Euroopa Komisjon](#).

Sõltumatu eksperdi aruande põhjal andis komisjon loa meega kauplemiseks üle eraldusjoone. Meega kauplemist siiski ei toimunud, selle põhjuseks oli Küprose türgi päritolu mee kõrge hind.

2025. aastal jätkas komisjon kooskõlas eraldusjoone määru sätetega TAIEXi rahastamisvahendi kaudu ELi liikmesriikide ekspertide kasutamist, et toetada eraldusjooneülest kaubandust. TAIEXi eksperdid osalesid puu- ja juurviljade (eelkõige kartuli) korrapäraste fütosanitaarkontrollide tegemises, võtsid analüüsiks meepruove ja ajakohastasid loetelu kalalaevadest, mille saagiga võib kaubelda ka teisel pool eraldusjoont.

Koostöös Küprose Kaubandus- ja Tööstuskoja ning Küprose Türgi kaubanduskojaga pakkus ELi ühtne kontaktpunkt jätkuvalt teavet ja tehnilist abi ettevõtjatele ja üksikisikutele, kes on huvitatud üle eraldusjoone kauplemisest, suurendas teadlikkust eraldusjooneülesest kaubandusest ning korraldades tootjatele ja kauplejatele võrgustike loomise võimalusi.

Mõni Küprose türgi päritolu kaupmees, kes kaupleb värske kalaga, teatas jätkuvalt raskustest seoses värske kala veterinaarkontrolli tähtaegadest kinnipidamisega Agios Dhometiose piiripunktis. Küprose Vabariik väljendas tõsist muret teatavate värske kala saadetiste laadi pärast. Komisjon uurib neid probleeme.

Komisjon julgustab ettevõtjaid kasutama ärivõimalusi ning avaldab Küprose Kaubandus- ja Tööstuskojale ja Küprose Türgi kaubanduskojale tunnustust jõupingutuste eest.

2.7. Liidu kaubad, mis viidi tagasi Küprose Vabariigi valitsuse tegeliku kontrolli all olevatele aladele pärast seda, kui need olid liikunud läbi alade, mis ei ole valitsuse tegeliku kontrolli all

Küprose Vabariigi ametiasutused on teatanud, et 1 262 eset on viidud tagasi valitsuse kontrolli all olevatele aladele pärast seda, kui need olid liikunud läbi alade, mis ei ole valitsuse kontrolli all.

3. KOKKUVÕTE

2025. aastal suurenes eraldusjoone ületanud Küprose kreeklaste, Küprose türklaste, ELi kodanike (muud kui Küprose kodanikud) ja kolmandate riikide kodanike arv.

Eraldusjoone ebaseaduslikult ületanud isikute arv vähenes 2025. aastal, jätkates viimaste aastate langustrendi. Sellest hoolimata nõuab üle eraldusjoone toimuv ebaseaduslik ränne endiselt suurt valvsust. Eraldusjoonel isikute kontrollimiseks ja jälgimistegevuseks on vaja eraldada piisavalt vahendeid.

2025. aastal kahanes eraldusjooneülese kaubanduse väärtus 5,3 % (15 238 221 eurolt 2024. aastal 14 430 669 eurole 2025. aastal). Nende kaupade väärtus, millele olid väljastatud saatedokumendid, kasvas 12,9 %, 18 222 590 eurolt 15 866 752 euron. Kõige enam kaubeldi jätkuvalt ehitusmaterjalidega, millele järgnesid mööbel, plasttooted ning jäägid ja jäätmed.

Küprose Kaubandus- ja Tööstuskoda ning Küprose Türki kaubanduskoda jätkasid koostööd, et tuua mõlemale kogukonnale majanduslikku kasu.

Küprose Vabariik lubas jätkuvalt üle eraldusjoone Küprose türklaste rohkem kui 7,5 tonni kaaluvaid tarbesõidukeid, kui need vastasid liidu õigusaktidele. Küprose Vabariigi ametiasutused märkisid, et nad on kasutusele võtnud meetmed selleks, et lihtsustada Küprose türklaste jaoks tehnõulevaatuse tõendite ja kutselise autojuhi loa saamise protsessi. Komisjon jätkab koostööd Küprose Vabariigi ametiasutustega, et aidata leida sellele probleemile lahendus.

Aruandeperioodil ei antud eraldusjooneüleseks kauplemiseks luba ühelegi uut liiki mitteloomsele töödeldud toiduainele. Komisjon jätkab dialoogi Küprose Vabariigiga, et võimaldada eraldusjooneüleselt kaubelda mis tahes laadi mitteloomset päritolu töödeldud toiduga.

Üldiselt on komisjon arvamisel, et üle eraldusjoone toimuv kaubandus võiks veelgi kasvada. Käesolevas aruandes tuvastatud kaubandustakistuste kõrvaldamine aitaks seda kasvu hõlbustada ning komisjon tervitab kõiki positiivseid arenguid selles suunas. Komisjon loodab, et kahe kaubanduskoja töö mõlema ärikogukonna kontaktide parandamisel viib tihedamate majandussidemeteni.

Seda arvestades loodab komisjon endiselt Küprose Vabariigi ja ESBA tihedale koostööle, et tagada eraldusjoone määruse tõhus rakendamine. Komisjon jälgib määruse rakendamist ka edaspidi.